

Motion till riksdagen 2026/27:137

av **Dan Hovskär (KD)**

Äldreomsorg

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om att utreda förutsättningarna för att införa en äldreboendegaranti som säkerställer att äldre som beviljats särskilt boende erbjuds plats inom skälig tid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att kommunala och privata utförare av äldreomsorg omfattas av likvärdiga krav på tillståndsplikt och tillsyn för att främja konkurrensneutralitet och likabehandling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) arbete och regelverk i syfte att säkerställa att tillsynen värnar kvalitet och patientsäkerhet samtidigt som den möjliggör och uppmuntrar innovation, utveckling och nytänkande inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige står inför stora demografiska förändringar med en växande andel äldre och ökade behov av vård och omsorg. Det ställer krav på en äldreomsorg som präglas av trygghet, valfrihet, kvalitet och långsiktig hållbarhet.

När en person har beviljats plats på särskilt boende är situationen ofta angelägen. För den äldre, en eventuell partner och andra anhöriga innebär väntan på en plats inte sällan stor oro och osäkerhet. Det finns dessutom en risk att den äldres hälsotillstånd försämras under tiden mellan fattat biståndsbeslut och erbjudande om boendeplats. Därför bör förutsättningarna för en äldreboendegaranti utredas, där målsättningen är att tiden från beslut till erbjuden plats inte ska överstiga 60 dagar.

Kristdemokraterna har länge värnat de äldres rätt till valfrihet. Den som beviljats plats på särskilt boende ska så långt möjligt kunna välja mellan olika utförare och boenden. Samtidigt behöver valfriheten utformas på ett sätt som tar hänsyn till de skilda förutsättningar som råder i landets kommuner. Ett system där valfriheten enbart bygger på lagen om valfrihetssystem (LOV) och fri etableringsrätt kan innebära betydande ekonomiska risker när stora investeringar görs i vård- och omsorgsboenden. En lagstadgad valfrihet behöver därför inte nödvändigtvis vara kopplad till en etableringsrätt utan kan även utformas som en rätt att välja mellan ramupphandlade boenden. En sådan modell ger kommunerna möjlighet att dimensionera utbudet utifrån lokala behov och den demografiska utvecklingen, samtidigt som den äldres möjlighet att välja värnas. Ingen tjänar på att ett stort antal lägenheter står tomma, oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller privat regi.

Det är också viktigt att regelverket utformas så att konkurrensneutralitet råder mellan olika utförare. Eftersom kommunerna har ett lagstadgat ansvar att tillhandahålla äldreomsorg framstår det som olämpligt att kommunala verksamheter ska behöva söka statligt tillstånd för att bedriva den verksamhet som de enligt lag är skyldiga att erbjuda. Däremot bör kraven på kvalitet, tillsyn och uppföljning vara likvärdiga oavsett om omsorgen bedrivs i egen regi eller av privata utförare.

Vidare behöver statens tillsyn bidra till utveckling och förnyelse inom äldreomsorgen. Nya arbetssätt, välfärdsteknik och innovativa lösningar kan stärka kvaliteten och öka de äldres självständighet och trygghet. Därför bör Inspektionen för vård och omsorgsarbete och regelverk ses över i syfte att säkerställa att tillsynen inte i onödan försvårar utveckling och innovation, samtidigt som höga krav på kvalitet och säkerhet upprätthålls.

Mot denna bakgrund bör regeringen utreda en äldreboendegaranti, verka för likvärdiga krav mellan kommunala och privata utförare samt genomföra en översyn av IVO:s arbete för att främja innovation och utveckling inom äldreomsorgen.

Dan Hovskär (KD)